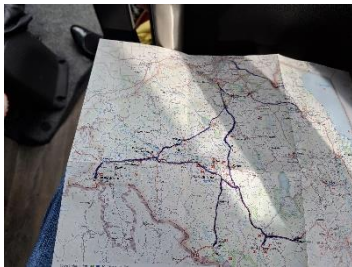

ÕPPEREIS MULGIMAALE 07.-08.SEPTEMBER 2023.A.

Mida ommugult ei õpi, seda õdaguld ei tää.

Mulgimaa on selle aasta toidupiirkond, kus saab avastada kohaliku toidukultuuri rikkalikku pärandit ning tutvuda uute lahendustega, mida ettevõtlikud ja nutikad mulgid on välja mõelnud. Kuid see on vaid üks põhjus, miks peaks selle imelise piirkonna külastamise planeerima juba täna. Meie eesmärgiks ei olnud seekord otseselt toit, vaid tahtsime hoopis teada, kuidas jonnakad ning ettevõtlikud mulgid COVID-i piirangud üle elasid ning mida on ette võetud, et järgmiste kriisidega toime tulla. Ja et mitte jalgratast leiutada, pöördusime kohaliku giidi Jaanika Toome poole, kes on kirjutanud: „Minu lemmikud on kohalikud väikeettevõtjad, kes siin oma leivaraaha teenivad just sellega, mida nad väga armastavad teha. Nende lood on inspireerivad ja annavad tunnistust mulkide jonnakusest, et kui midagi väga tahta, siis seda ka saab.“

Alustasime varakult sõitu Aqva parklast Mulgimaa poole, sest Mulgid oskavat muuseas ka öelda, kuidas valida endale õige naine! Lisaks teavad nad täpselt, mismoodi kogukond õitsele lüüa – nad olid ühed esimesed, kes hakkasid tütarlastele haridust võimaldama.

Esimene peatus on meil Viljandis, kus ootab meie giid Jaanika, kes annab lühiülevaate Mulgimaast teel Mustivere küla poole. Mulgimaa on tegelikult siis Viljandist lõuna pool asuv piirkond, mille põhituumiku moodustavad Helme, Halliste, Karksi, Paistu ja Tarvaste kihelkonnad. Mulgimaal asub kolm omavalitsust: Mulgi vald, Viljandi vald ja Tõrva vald. Kusjuures sageli eksitakse, arvates, et Mulgimaa pealinn on Viljandi. Tegelikult on selleks Abja-Paluoja, mis kannab ka soome-ugri kultuuripealinna tiitlit. Ja olemegi märkamatu jõudnud pereettevõtte OÜ Leiger LK õuele.

OÜ LEIGER LK

Uksel ootavad meid Lembit Kivistik ja Lya Pähnapuu. Lembitu sõnul asub siin kogu ettevõtte tegevuse süda ja hing, sest siin toimub ravimuda väärindamine ning pidev toodete arendamine ning katsetamine. Ettevõtte tootevalikus on erinevad ravimudad ja ravimudatooted paljudeks tervise – ja iluprotseduurideks. Ökoloogiliselt kõige puhtamat ja mineraalsemat ravimuda, mis sisaldab rohkelt mineraale, mikroelemente ja bioaktiivseid aineid, kaevandatakse käsitsi talveperioodil Käina lahe-Kassari maastikukaitsealalt. Seda kinnitavad ka Eesti Tervise Arengu Instituudi teadusuuringute tulemused. Ettevõtte müüb tooteid „Leigeri“ kaubamärgi all kuna rahvasuu räägib, et vägilane Leiger armastas väga saunas käia ja seal vihelda ning ennast mudaga kokku määrada, et saada veelgi vägevamaks.

Mõningatel andmetel tegutses ta lausa ravitsejana ja ravimuda oli tema hea abiline erinevate hädade korral. Tooteid müüakse Viljandis asuva ravimuda salongi ja e-poe kaudu. Tootmine algab ravimuda filtreerimisest ja homogeniseerimisest ning lõpeb laboris humiainete ekstrakti eraldamisega ja sellest erinevate toodete tootmisega ja pakendamisega. Samuti võimaldab tootmisliin ravimuda kuivatamist ja jahvatamist. Ravimuda labor ja tootmisliin valmisid 2019. aasta suvel PRIA Leader meetme toetuse abil. Tihedat koostööd tehakse Tallinna Ülikooli Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskusega. Ettevõtte on ka kasutanud mitmeid EAS arendusmeetmeid. COVID-19 mõjus ettevõtte käibelega väga tugevalt, kuna spaad suleti, siis jäid ära kõik suured tarned. Tasapisi on suudetud kahjumit vähendada, kuid tootmist mõjutab ka kõrge elektri hind. Kuid nagu peremees ütles – jäime ellu.

MÕNNASTE MEIEREI, LOHU TALU

Meid võttis vastu lahke Lohu talu pererahvas, kellel tekkis 2021. aastal idee taastada kinnistul asuv vana meierei, sest elu oli peale koroonat algust neil seisma jäänud, kuna tegemist oli kogukonna kultuuri inimestega, kes korraldasid tegevusi, üritusi ja pidusid. Nagu teada, oli

koroonat ajal selle valdkonnaga väga keeruline tegutseda. Siis tekkiski mõte vana meierei taastamiseks. 27.01.2022 aastal registreeritigi Mittetulundusühing Mõnnaste Meierei. Otsiti lihtsaid esialgseid lahendusi ja otsustati lasta teha bännerid akendele ette, et muuta maja atraktiivsemaks. Bänneritele sooviti leida vanu pilte ümberkaudsetest inimestest. See oli väga keeruline, sest iga teine oli kõik vanad fotod hävitanud. Lõpuks ikkagi pildid leiti ja nii said meierei hoone akendele suured fotod külaelanikest. Mittetulundusühingu loomise mõte

oli, et seisma jäänud küla elu elustada. Luua muuseum ja koht, kus saab koos käia, üritusi pidada ja ühistegevusi teha.

2022. aasta jooksul korrastati maja esimene korrus ja 2023. aastal maja teine korrus. Majja otsiti vanu ja nõukaaegseid asju. Maja esimesel korrusel on peamiselt vanad asjad ja maja II korrusel nõukogudeaegsed asjad. Asju on annetatud, ostetud ja leitud. Neid on osaliselt taastatud muuseumi eksponaatideks. Soov on maja päris korda teha, et seda saaks kasutada nii muuseumina kui kogukonna kooskäimise kohana kui ka pidudeks ja muudeks üritusteks. Üritusi ja pidusid juba peetakse ja selle tarbeks on soetatud meierei kõrvale suur telk. Telgi kohas oli varem asunud suur kuur. Tulevikus on meierei kõrvale plaan ehitada suur uus maja. Ikka selleks, et kogukond saaks paremini koos käia ja neil oleks tore ning jätkuks tegevusi, et Mõnnaste Meierei muutuks oma küla ning ümberkaudsete külade kogukonnakeskuseks ja tööstuspärandina elamuskeskuseks.

Vahepeal olidki küllasse jäänud ainult pensionärid. Nüüd on juba siamaiale elama asunud ka nooremaid peresid. Plaanis on rajada ka külaplats. Maha on peetud juba mitmed suuremad peod ja üritused vanas meierei majas ja kõrvale telgis. Ja Mõnnaste Meierei ajaloost pajatati

järgmist: Tegemist oli siis koorejaamaga, kuhu töid ümberkaudsed elanikud piima, millest koorejaamas tehti võid ja koort. Hoone teisel korrusel elas meierei juht ja seal oli ka väike kontor, kust inimesed piimarahaga kätte said. Osa tasust anti võis. Meierei lõpetas oma tegevusi 1976.aastal. Pärast seda kuulus hoone Sõpruse kolhoosile. Seal oli erinevatel aegadel nii brigaadi kontor kui ka inimeste korterid. Näiteks elas seal üks 7-lapseline perekond.

TARVASTU KÄSITÖÖKODA

Tarvastu Käsitöökoda asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Mustla alevikus. See on tore vana maja, mis on nagu muinasjutust välja astunud.

Käsitöökoda on ehitatud projektitoetuse ja vallavalitsuse abiga. Maja renoveerimist alustati 2007. aastal. Esmalt võeti maha vana katus, talgute korras eemaldati vanad ukSED ja aknad. Ehitustööde käigus ühendati oskuslikult vanad põllukividest müürid ja tänapäevastest materjalidest põrandad, laed ja katus. Käsitöökoda avati 2009. aasta

jaanuaris. Majas on soe, valge ja hubane, loodud mõnusaks koosolemiseks, käsitööks, külaliste vastuvõtuks.

Käsitöö poolega tegeleb MTÜ ja tegevusi majas korraldavad vabatahtlikud. Vald maksab jooksvad kulud – kütte, elektri, vee ning palga inimesele, kes hoiab maja korras ja tegeleb käsitöö müügiga.

Esimesel korrusel on väike kaminaga saal umbes kolmekümnele inimesele. Ruumi saab üürida koosviibimisteks. Hoones on kaasaegselt sisustatud köök,

mida saab rentimise korral kasutada. Esimese korruse kasutamine peaks edaspidi teise korruse tööd-tegemised ära majandama.

Tarvastu Käsitöökoda on kujunenud kohaliku rahva aktiivseks kooskäimise kohaks, kus põhirõhk on suunatud käsitööoskuste õpetamisele. Oodatud on kõik huvilised, kes tahavad käsitööd teha. Ülakorrusel on kangasteljed, suured töölaudad ning väga hea valgustus. Toimuvad erinevad käsitöökursused ja koolitused. Mulgi keele õpe. Avatud on müügilett, kust leiab kingituseks originaalseid käsitöoesemeid. Käsitöö müügi eesmärgil korraldatakse laatasid ja käiakse käsitöötodetega ise väljas erinevatel laataidel.

COVID-19 mõjutas ka Käsitöökoja tegemisi. Maja külastatavus vähenes, seetõttu oldi ise aktiivsed, haarati kinni kõikidest koostööpakkumistest ja võimalustest, loodi nähtavust ja uusi tutvusi, suheldi sarnaste huvidega inimestega ja kutsuti neid tutvuma Käsitöökojaga

RAASSILLA MOTOKROSSIRADA

Raassilla moto- ja vabaajakeskus asub Rassisillal, 20 km Viljandist Viljandi ja Mustla vahelise tee ääres. Siin korraldati võistlusi ka enne 2015. aastat, kui motoklubi seda arendama hakkas. Siinsel kruusarajal on peetud muu hulgas Tarvastu jäärajakrossi karikavõistluste etappe. MTÜ Tarvastu Motoklubi võttis eesmärgiks olemasolevast krossirajast arendada välja FIA rahvusvahelistele nõuetele ja standarditele vastava moto- ja vabaajakeskuse. Projekti periood kestis 01.04.2020 kuni 31.05.2023. Elluvijjaks - MTÜ Tarvastu Motoklubi, Peeter

Peek eesvedamisel. Ümberehitustööde käigus, mis algasid 24. mail 2022, sai krossirajast 980 meetrine Eesti kaasaegsem rallikrossirada. Raja pinnakate on tänu oma koostisele hooldusvaba, tagades efektiivsema võistluskorralduse ja sujuvamad sõidud. Raja tehniline arvestus on elektrooniline, nn Virtuaalne süsteem. Lisaks on pandud palju rõhku turvalisusele ja publiku mugavusele. Uus keskus toob piirkonda nii Eesti kui ka naaberriikide mootorisportihuvilisi pakkudes uut tüüpi meelelahutust ja toob kaasa uusi võimalusi piirkonna majanduse arenguks. Projekti maksumus oli 3,146 miljonit eurot, millest EL Euroopa Regionaalarengu Fondi poolne toetus 2,39 miljonit eurot ning omafinantseering 756 657 eurot kaeti Viljandi valla eelarvest, ja tuleb eraldi rõhutada kohaliku omavalitsuse toetust ja abi projekti elluviimisel. Võistluste välisel perioodil kasutatakse kompleksi rajapäevade, rahvaspordiürituste, noorteõppe ja kardisõitude läbiviimiseks, samuti toimuvad regulaarselt erisõidukijuhtide koolitused: pääste- ja politsei-, ning kiirabi. Projektiga loodi 6,6 otsest ja 6 kaudset töökohta. Pidevalt kasutab kompleksi ca 150 kohalikku inimest, sh ca 50 noort. Tulevasteks väljakutseteks on majutuse korraldamine, olemasolevad kogukonna majutusvõimalused on ebapiisavad.

MULGI SAVIKODA

Endises Loodi kaupluses toimetab keraamikaga perenaine Leili (ema pani lehma järgi nime tütrele). Armastus keraamika vastu viis teda õppima Olustvere kooli keraamika erialale. Peale kooli lõpetamist alustas ta ettevõtlusega. Koos paarilisega ja töötukassa toel alustati tühjaks jäänud Loodi toidupoes, kus ta toimetab juba kümnendat aastat. Ise teeb disaini, valmistab tooteid, koristab ja maksab endale palka. Ta teeb tööd nii õhinapõhiselt, et ootab hommikul tööle jõudmist aga samuti ka õhtul koju minemist. Sest niimoodi ei saa jaks otsa, sest selline tegevus laeb teda nii positiivselt. Ütleb, et kui teha seda tööd nn kodus siis on see töö killustatud. Esmaspäev on tema enda

päev. Pere on väga tähtis ja toetav tema tegemistes. Üritab teha kauplusesse müügiks kaupa, aga müük edeneb nii hästi, et riulitele kaupa ei jätku, sest ERM viib palju kaupa Tartusse. Oma tööd teeb ta 200% ja kogu toodang on käsitöö, ilma vormideta. Kui osta toode mis on masstoodanguna mitte käsitööna tehtud, siis on need väga hingetud. Mida loopergusem seda rohkem ta müüb, seal on nn käejalg ja asjal on hing sees. Talle meeldib Saksa kõrgkuumussavi, sest neid tooteid saab panna pesumasinasse ja mikrolaine ahju. Toodetele teeb ta mulgimustreid ja ka mustreid taimedega. Teeb koostööd kooliga, kes saadab praktikante. Huviringe eriti ei käi enam, sest paljud omavalitsused on ringirahad ära kaotanud. Vanasti, algusaastatel käisid väga paljud koolid ringitegevusena seal savi tegemas. Praegu tulevad

haiglast patsiendid teraapiana, sünnipäevad, tüdrukute/poissmeeste õhtud, muud kokkutulekud jne. Meisterdatakse, süüakse kooki, räägitakse maailmaasjadest jne. Savikoda toob nii hästi sisse, et saab majas teha ise remonti ja majandada.

Küsimusele, kuidas Teid mõjutas COVID vastas ta: „ Mis asi see kovid on? Minul läks hästi, koolid ei käinud, aga tööd tegin ikka edasi. Kliendid olid seadusekuulekad ja haigeid ei käinud. Meisterdamisi oli küll vähem aga desinfitseeriti käsi ja hoiti distantsi. Ei kurda, et oleks olnud probleeme.“

PÄIKESEPUU

Ettevõtte Päikesepuu OÜ on väga omalaadne ja eriline ettevõtmine mille omanik Andres

Ansper on loonud. Tegemist on kindlasti oma ala professionaaliga kas tegeleb väga erilise ja vähe populaarse puidu töötlemise ja propageerimisega. Selle ettevõtmise tootevalikus on treitud lambikuplid, kausid ja ka puidu koorest valmistatud tahvlid millega on võimalik tekitada kordumatut ja omanäolist pinda soovitud kohas nagu mööbli fassaadid, tahveluksed jne. Kuplid on välja treitud ühest terveist pakust ning seinapaksus on 1-3mm.

Mida õhem sein ja heledam puit, seda rohkem valgust läbi

kumab. "Suitsutatud" tamm näiteks ei paista üldse läbi. Kuplid on perfektselt ümmargused ainult korraks - treimise ajal. Kuivades võtavad nad sellise kuju nagu neil kasvades oli. Ovaalsed lähevad ovaalseks ja lopergused loperguseks, oksakohad ja muud rikked annavad oma osa. Mõned kuplid muudavad oma kuju vaevumärgatavalt, mõned omandavad täiesti uue vormi - sõltuvalt puuliigist ja süü suunast.

Loodi mõisahoone esimesel korrusel valmivadki kõik tooted ning teisel korrusel asub Maailma Kõige Üksildasem Lambipood, kus saab siis kõiki tooteid imetleda ning kaasa osta.

Corona aeg Andrese kirjelduste järgi mõjus sellele ettevõtmisele pigem positiivselt, kuna vabadust liikuda ja oma klientidega kohtuda oli piiratud ja see andis võimaluse keskenduda töökoja tubastele töödele (lambikuplite treimisele jne)

MÄNNIKU METSATALU

Männiku Metsatalu asub looduskauis kohas põliste metsade keskel umbes 10 kilomeetri kauguselt Viljandis. Koht on väga hubane ja rahulik. Siin oled sa oodatud, Sinuga on arvestatud Metsatalus saab pidada pulmi, suvepäevi, seminare, laagreid, teha koolitusi, korraldada pereüritusi ja kokkutulekuid, festivale või lihtsalt sõpruskonnaga mõnusalt aega veeta. Majutuse perenaiseks on Ene Sillamaa, kes on väga rõõmsameelne ja külalislahke.

Männiku Metsatalu kompleks koosneb mitmest majast, kuhu saab koos lisavooditega majutust pakkuda 40 inimesele. Kõik

toad on omanäolised, kuhu on sisse

toodud Mulgi käsitööd ja mustreid. Väiksemas majas on vooditel vilditud päevatekid, mis on olnud ülikooli lõpetajate lõputööd. Tubadest õhkab rahulikku maalähedast hõngu. Suvisel ajal on võimalus ka telkida. Lisaks asub majutuse juures tiigi kaldal suitsusaun, kõrvalhoones eraldi veel Soome saun. Seminaride ja koolituste korraldamiseks on olemas ilus seminariruum, kus pakutakse ka toitlustust. Toidud on väga maitavad. Need valmivad värsketest kodumaisetest toorainetest. Perenaise sõnade järgi tellib ta kõik juurviljad Piret Leskova käest, kes ise on Ää Süük OÜ omanik. Väga

vahva on vaadata, kuidas käib erinevatel ettevõtetel üksteise toetamine ja koostöö.

Nii nagu paljud Eesti ettevõtted, siis ka Männiku Metsatalu on taotlenud LEADERi meetmetest toetuseid ettevõtte laiendamiseks ja arendamiseks. 2018. aastal valmis LEADERi meetme toetusel suitsusauna juurdeehitus, köetav puhkeruum koos katusealuse terrassi ja sillaga üle tiigi. 2019. aastal vahetati LEADERi meetme toetusel välja majutusruumide ukсед EI15 tuletõkkeuste vastu. Samal aastal renoveeriti LEADERi meetme toetusel veetöötlusseadmed, soetati sisustustekstiile ja Mulgi-teemaline serviis ning koostati infovoldik. Covid elati üle keeruliselt, külastajaid oli väga vähe. Seda aega

kasutati ära talu parendamiseks, remondiks, uuenduste tegemiseks.

Peale õhtusööki tutvustas meile lõõtspilli ajalugu Henrik Hinrikus, kes õpetab lõõtspilli mängu Viljandi Muusikakoolis. Ta enda sõnul sai kõik alguse varases lapsepõlves külapeol kuulud lõõtspillimängust, mis ärgitas teda teismeeas muusikaga tegelema. Proovitud sai mitmeid pille, aga seda õiget mällu jäänud heli ta ei leidnud, kuni leidis Teppo-tüüpi lõõtspilli, see oli õige heli ja aastast 2010 on ta lõõtsamees. Muhedad lood vaheldusid pillilugudega. Lisaks traditsioonilistele lõõtspilli lugudele võlus ta

meisterlikult pillist välja ka näiteks Smilersi „Käime katuseid mööda“ .

SÜÜ ÄÄ MAHENÄKSID

Üks vanavanemate õpetussõna Mulgimaal on ... et hea söök tuleb ikka alati ära süüa, mis mulgi keeles kõlaks nii: „Ää süük süü ää!“ – selline on ka mahenäksi vabriku tunnuslause.

Julguse sai Piret Leskova Leaderi õppereisisidelt ja talle tekkinud piimatalumatusest. Ta leidis inspiratsiooni raamatust 'Kõik kuivatamisest' ja lisaks veel internetist, ning hakkas selle järgi ise mahenäkse tegema. Head tagasisidet tuli ka teistelt, kes neid proovisid. Kindlalt oli tema soov see, et köögivilja peab olema mahe ja kui seda madalal temperatuuril kuivatada siis mineraalid ja vitamiinid jäävad alles. Ta alustas tegevust koduköögis, kuid peagi

sai aru, et see jääb liiga väikeseks. Siis kirjutas Leaderile projekti ja jätkas tööd vanas Kungla söökla ruumides, kuhu loodab saada tulevikus ka õppeköögi.

Covidi tekkimisel saadeti paljud tooted poodidest tagasi ja talle tundus, et äritegevus hakkab otsa saama. Kuid nüüd käib ta laataladel pidevalt mahenäkse müümas ja tutvustamas. Hiljem saavad laadalisel näkse juurde osta erinevatest poodidest või e-poest. Ise kasvatab ta järgmisi maheköögivilju: kartul, punapeet, sibul, porgand, küüslauk ja till. Brokkoli ja lillkapsa ostab Tartumaa ökotolust. Bataadi kasvatamine on raske, kuna nõuab soojemat ilma. Ka seda ostab sisse teistelt maheköögivilja tootjatelt.

Kokku on tal viis toodet:

Velleke 40g -Kuivatatud bataadi ehk maguskartuli näks Metsaline 60g- Kuivatatud brokkoli-hapukapsa näks.

Väekas 60g- Kuivatatud lillkapsa-paprika näks.

Mulklane 60g-Kuivatatud punapeedi-porgandi näks.

Kõhukas 60g- Üks Eesti esimene kuivatatud mulgi pudru ja mulgi kapsa pudrupalanäks.

2021. aastal taotles ta Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu fondist ettevõtluse arendamiseks starditoetust, mille abil soetas tootmiseks suuremad ja võimsamad seadmed, mis võimaldasid suurendada tootmismahhte. Toetus 15 000 eurot.

LEADER-ist taotles 2020.a. väikevahendite ostmiseks ning töö-ja olmetingimuste parandamiseks toetust summas 14 785,20 eurot. Ja 2022.a. ventilatsioonisüsteemi ehitamiseks, toidukuivatite töö tulemusel tekkiv soe õhk suunatakse tagasi ruumidesse nii hoitakse küttekuludelt kokku. Toetus 7035 eurot.

Hetkel on toodete edasimüüjad:

Viljandimaa: Abja Spordi- ja Tervisekeskus, Popsi Köök, Karksi-Nuia Konsum, Kõsti pood Viljandis, Talutoidu Ait Viljandis, Viljandi Maksimarket

Valgamaa: Tõrva Konsum

Tartu: Eesti Rahva Muuseumi pood ja e-pood

Tartumaa: Tartu Lõunakeskuse Taluturg, Harjumaa, Ökosahver OÜ,

Pärnumaa: Pärnu Keskuse Taluturg

E-poed: www.Greenest.ee

LILLI LOODUSKOOL

Lilli looduskool asub Mulgi vallas Lilli külas Metsamõisa talus.

Meid võttis vastu väga jutukas mulgikeelne perenaine Ly Laanemets. Ly on elanud Lilli külas juba alates 1986-ndast aastast kui ta suunati sinna Polli metskonna abimetsaülemaks. 1997. aastal pisike Polli metskonna kontor suleti ja maja jäi juhuslike elanike kasutada. 2000. aastal tekkis võimalus terve kompleks ära osta. Ly käis erinevatel retkejuhtide ja õuesõppe koolitustel. Alates 2003.aastast hakkas Ly kohalike lastega keskkonnaringi tegema. Kirjutas projekte, sai raha ja tegi igasuguseid keskkonnahariduslikke tegevusi ja suviseid õppereise. 2006. aastal otsustati moodustada MTÜ

Lilli Looduskeskus. Vana Polli metskonna kontorit hakati kutsuma Lilli loodusmajaks. 2007. aastal hakati vähehaaval endale loomi hankima. Esimesed olid küülikud, siis renditud herefordid, kanad, haned, lambad, kitsed, maatõugu lehm ja kolm hobust ning poni. 2011. aastast on MTÜ juhtimise juures Eesti Maaülikooli loodusturismi eriala lõpetanud ja hobumajanduse kutsetunnistusega peretütar Liina. Suviti käivad

Mulgi valla lapsed koduloo- ja loodusringis. Suviste laagrite

ja huviringipäevade põhiliseks tegevused on igapäevased loomade talitused, aiamaa hooldamine, ravimtaimede korjamine, ühine talusaadustest ja taimedest toidu valmistamine ning palju muid maaeluga seotud tegevusi ja mängu. Viimastel aastatel kasvatatakse ka lina ning tehakse linast lõnga. Üldse pakutakse lasteaedadele ja koolidele kümmet erinevat keskkonnahariduslikku programmi. Aastas viiakse läbi 60 kuni 70 lastele mõeldud koolitust. Lisaks pakutakse täiskasvanutele loodusretki. COVID tõi loodusesse veelgi rohkem huvilisi ning Covidi projekti rahadega suudeti Looduskeskuses nii mõnigi asi paremaks

teha. Ly soravast jutust jäi mulje, et tegelikult jõudis ta meile rääkida vaid väikese osa loodusmaja loost.

LILLI KÜLAMAJA

Lilli Külamaja on ehtne näide, kuidas inimesed suudavad end koondada ühise eesmärgi nimel.

Kokkuhoiu mõttes soovis Mulgi vald Külamaja sulgeda. Et seda ei juhtuks tulid inimesed kokku ja tegid maja haldamiseks MTÜ. Covidi ajal oli Külamaja kui avalik ruum inimestele suletud, majas toimus vaid kütmiseks vajalik tegevus. Selleks et ellu jääda on neil ees palju tööd, kirjutatud on projekte rahastuste saamiseks. Plaanis on korraldada üritusi, mis tooks natukenegi raha sisse. Selleks on palju võimalusi, majas

on ka olemas väike lava.

Jäi kõlama, et neil on plaanis teha näidend mulgi keeles, kus siis osalejad saavad õppida mulgi keelt. Külamajas asub ka kohalik raamatukogu, mis on eriti unikaalne, et nii väikeses külas on see võimalik. Maja ise on küll vana ja natuke väsinud, kuid mitte lootusetu.

Jätkugu tegijatel tahet ja tarkust.

Külaselts oli meile lõunaks valmistanud traditsioonilise mulgipudru, mille juurde pakuti värsket salatit ning magustoiduks ehtsa mulgi korbi, mida ei tehta mitte kohupiimaga nagu me siin oleme harjunud vaid mannaga.

MULGI ELAMUSKESKUS

Mulgi Elamuskeskus on mulgi maamärk ja identiteedi kandja, mis on nii muuseum, vaatamisväärsus, kompetentsi- ja koolituskeskus, sündmuste korraldamise koht ja kohalike teenuste-toodete müügikeskus.

Mulgi Elamuskeskus avati käesoleva aasta maikuu ning asub Mulgimaal endises Sooglemäe talukompleksis, kuhu kuuluvad erinevad hooned ja rajatised. Mulgimaa omavalitsused seadsid ühiselt eesmärgiks rajada Mulgimaa külastuskeskuse ehk Mulgi Elamuskeskuse, kus taaselustatakse külastajale atraktiivses kaasaegses võtmes mulkide lood, tavad, mütoloogia ja pärimus. Elamuskeskus hoiab elus ja tutvustab mulgi kultuuri, on hea partner kohalikele ettevõtjatele äri edendamiseks ning omavalitsustele piirkonna arendamiseks.

Sisepääsuhooones ehk häärberis asuvad piletimüük, teenindussaal-infopunkt, meenete müük, tualetid, kontor, nõupidamisruum ja sissejuhatavad ekspositsiooniruumid. Endises tallis ja nüüdses ekspositsioonihooones on kaasaegne püsiekspositsioon mulkide ja mulgi pärandi kohta. Talu maa-alal on lisaks mänguväljakud, väliklassid, suur terrass koos lavaga, jalutusrajad, pikniku ja puhkealad, välisürituste ala.

piirkonna arendamiseks.

Sisepääsuhooones ehk häärberis asuvad piletimüük, teenindussaal-infopunkt, meenete müük, tualetid, kontor, nõupidamisruum ja sissejuhatavad ekspositsiooniruumid. Endises tallis ja nüüdses ekspositsioonihooones on kaasaegne püsiekspositsioon mulkide ja mulgi pärandi kohta. Talu maa-alal on lisaks mänguväljakud, väliklassid, suur terrass koos lavaga, jalutusrajad, pikniku ja puhkealad, välisürituste ala.

PRIA Leader projektid:

- 2020 Mulgi elamuskeskuse häärberi sisustamine
- 2020 Mulgi elamuskeskuse ekspositsioonihooone sisustus
- 2020 Mulgi kultuuripärandi atraktiivsem tutvustamine Mulgi Elamuskeskuses
- 2020 Mulgimaa ühisturundus ja mainekujundus

See om iki üits õige mulgi asi!

PINURWOOD

PinurWood OÜ alustas tegevust 2017.a. ning tegeleb puitmööbli, treppide, uste ja akende valmistamise ja paigaldamisega. Tegemist on perefirmaga. Puidutöökogemust on üle 36-aasta.

Klientideks on nii era- kui ka ärikliendid. Palju tehakse koostööd teiste ettevõtetega, näiteks

liimpuitkilpide sisseostmisel ja 3D jooniste koostamisel, sest

see on endale lihtsam. Koroonaajal töökoormus suurenes topelt, sest inimesed hakkasid ehitama. Suuremalt mõjutas ettevõtet sõda Ukrainas, kui tooraine hinnad tõusid järsult. Kuna tööd on palju ei ole vajadust osta reklaami. Reklaamivad ennast läbi Facebook'i ning on olemas ka koduleht. Üldiselt on kliendid mõistvad, kui tegelik hind osutub kõrgemaks algselt kokkulepitud hinnast. Näiteks sõja alguses

kui hinnad tõusid, võtsid enamus inimesi uue hinna vastu, kuid oli ka neid, kellele hinnatõus ei meeldinud. Praegu suudavad nad etteantud tähtaegadest kinni pidada, kuid aasta tagasi oli sellega palju probleeme, kuna töömaht oli suur. Tööd alustati vanadel tööpinkidel, kuid praeguseks on soetatud uued ja kaasaegsed pingid. Osadele masinatele taotleti toetust LEADER-meetmest. Nad leiavad, et taotlemine on keeruline ja lihtsam on töövahendid ise välja osta. Firmal läheb hästi ja enam ei pea nad üle töötama, vaid teevad tööd esmaspäevast reedeni kaheksa tundi päevas.

Ja oligi aeg tänada meie giidi kellel jätkus bussis sõidu ajal lõputuid lugusid mulkidest ning nende isepäisusest, et kes siis ikka on see kõige õigem mulk. Täname kõiki meid vastu võtnud ettevõtjaid, innustav oli näha ja kuulda kuidas vaatamata covidi piirangutele, leiti nutikalt lahendusi ning jätkati oma tööde ning tegemistega vaatamata sõja tõttu saabunud uutele kriisidele.

Massa kinni või tii perrä!